

Giganci Nauki

<https://gigancinauki.pl/gn/biogramy/83870,Wieliczko-Konstanty.html>
2022-12-03, 14:32

Wieliczko Konstanty

WIELICZKO Konstanty (20 V 1856, Korocza, gubernia kurska – 15 V 1927, Leningrad), rosyjski inżynier wojskowy, fortyfikator, generał lejtnant. Syn Jana, polskiego zesłańca.

W 1872 ukończył 2. Gimnazjum Wojskowe w Petersburgu, w 1875 Mikołajewską Szkołę Inżynieryjną, ze stopniem podporucznika. W 1877 zdał egzamin wstępny do Mikołajewskiej Akad. Inżynieryjnej, jednak wybuch wojny rosyjsko-tureckiej sprawił, że odkomenderowano go na front. Podczas wojny służył w I. batalionie saperskim, a następnie w 2. parku wojenno-telegraficznym. Uczestniczył w organizacji przejścia armii rosyjskiej przez przełęcz Twerdica, między miastem Elena a wsią Twerdica na Bałkanach. Po powrocie z wojny w 1878 rozpoczął studia w Mikołajewskiej Akad. Inżynieryjnej, którą ukończył w 1881, ze stopniem sztabskapitana oraz pierwszą lokatą – wpisem na marmurową tablicę akademii. Po jej ukończeniu służył początkowo w Odeskim Okręgu Wojskowym, jednak już od 1882 powołano go na stanowisko wykładowcy fortyfikacji Mikołajewskiej Akad. Inżynieryjnej i równocześnie Mikołajewskiej Szkoły Inżynieryjnej. W 1883 delegowano go do Berlina w celu odbycia dodatkowych studiów, a następnie w podróż studyjną do Niemiec, Francji, Włoch, Anglii i Belgii, gdzie zajął się kluczowym dla ówczesnej fortyfikacji zagadnieniem stosowania osłon pancernych. W 1884 i 1886 W. opublikował dwa artykuły przedstawiające zachodnioeuropejskie doświadczenia i krytycznie oceniające jakość ówczesnych rozwiązań konstrukcyjnych, jak również przyjętą w Europie koncepcję Brialmonta pancernych fortów artyleryjskich. Wnioski, rozwinięte w opublikowanej w 1888 pracy *Issledowanie noweszych sredstw osady i oborony suchoputnyh krepostej* stały się podstawą dla rozwoju rosyjskiej szkoły fortyfikacyjnej, zasadniczo odmiennej od zachodnioeuropejskiej – zamiast chronić ciężką artylerię fortów w wieżach pancernych, przeniesiono ją do baterii,

rozproszonych i zamaskowanych na międzypolach oraz zapleczu fortów. Forty przekształcono w ośrodki obrony bliskiej, nawiązując do obecnych już wcześniej w rosyjskiej myśli fortyfikacyjnej, lecz nie zrealizowanych koncepcji „fortu-reduty” Totlebena i Plucińskiego. Praca zawierała szczegółowe projekty typowych dzieł fortyfikacyjnych, w tym fortu znanego jako „wzór 1889”, który odznaczał się zastosowaniem nowych elementów podwójnego tradytora do flankowania międzypól i śródszańca, umożliwiającego obronę po zdobyciu głównego waha. W 1889 podpułkownik, w 1891 profesor nadzwyczajny Akad. Inżynieryjnej w Katedrze Fortyfikacji. Służył w Głównym Zarządzie Inżynierii, w 1892–93 w Twierdzy Kowno i Nowogeorgijewsk (Modlin) kierował pracami przy rozbudowie fortyfikacji oraz budowie fortecznych bocznic kolejowych. 1896 Główny Zarząd Inżynierii powierzył W. opracowanie projektu fortu typowego na podstawie projektu z 1889, z uwzględnieniem nowych doświadczeń poligonowych i obniżeniem kosztów, który został przyjęty jako wzór w 1897. Był autorem projektu i od 1899 nadzorował prace związane z ufortyfikowaniem twierdzy Port Artur i Władywostoku. W 1893 pułkownik oraz członek Komisji do spraw uzbrojenia twierdz, w 1895 kierował pracami tej komisji, stał członkiem Komitetu Inżynieryjnego Głównego Zarządu Inżynierii (1895–1903). W tym okresie brał udział w przygotowaniu inżynieryjnym manewrów desantowych nad Morzem Czarnym. W 1897 członek Komitetu Artylerii przy Głównym Zarządzie Artylerii. W 1898–1900 profesor zwyczajny Mikołajewskiej Akad. Inżynieryjnej, w 1901 generał major, w 1903–04 zastępca naczelnika Głównego Zarządu Inżynierii. Wziął udział w wojnie rosyjsko-japońskiej, w 1904 w dyspozycji dowodzącego Armią Mandżurską, generał do specjalnych poruczeń przy głównodowodzącym wszystkimi siłami lądowymi i morskimi na Dalekim Wschodzie gen. A. Kuropatkien. Kierował pracami fortyfikacyjnymi w Mandżurii, był autorem projektu fortyfikacji Władywostoku, Port Artur, a następnie Charbina oraz wielu innych fortyfikacji polowych. W 1904–1905 kierował pracami Komitetu uzbrojenia twierdz. W 1905 zastępca naczelnika Głównego Zarządu Inżynierii oraz stał członkiem Komitetu Fortyfikacyjnego. W 1907 generał-lejtnant. Uwzględniając

doświadczenia walk o Port Artur, w 1909 wykonał projekt fortu, przyjęty przez Główny Zarząd Inżynierii jako jeden z fortów typowych (obok projektów Bujnickiego i Małkow-Panina). W 1910–14 przewodniczący komitetu redakcyjnego *Encyklopedii Wojennej*. W. brał udział w projektowaniu i modernizacji wszystkich rosyjskich fortyfikacji pogranicznych. W 1914 w dyspozycji głównodowodzącego armiami Frontu Południowo-Zachodniego, następnie naczelnik inżynierów 11. Armii która oblegała Twierdzę Przemyśl. W 1916 naczelnik inżynierów Frontu Południowo-Zachodniego, opracował w tym roku nową formę polowej fortyfikacji – tzw. polowy plac d’armes (ros. inżynieryjne placdarmy) w postaci systemu okopów do koncentracji piechoty przed natarciem, po raz pierwszy zastosowane podczas przygotowań do ofensywy gen. A. Brusilowa. W 1917 polowy inspektor oddziałów inżynieryjnych w sztabie naczelnego dowódcy armii rosyjskiej. W lutym 1918, opowiedział się po stronie bolszewików i wstąpił do Armii Czerwonej, w tym samym roku dowodził obroną inżynieryjną Piotrogradu, przewodniczący Kolegium do spraw inżynieryjnej obrony państwa przy Głównym Zarządzie Wojenno-Inżynieryjnym RKKK (Robotniczo-Chłopskiej Armii Czerwonej). W 1918 pod jego kierunkiem zaprojektowano system linii obronnych złożonych z rejonów umocnionych od Piotrogradu do Woroneża, 1919 członek Komitetu Inżynieryjnego Głównego Zarządu Wojenno-Inżynieryjnego RKKK, równocześnie kierował budową Moskiewskiego Rejonu Umocnionego. W 1923 profesor i wykładowca fortyfikacji Akad. Wojenno-Inżynieryjnej RKKK (od 1925 – Akad. Wojenno-Technicznej). Był jednym z najbardziej zasłużonych twórców rosyjskiej szkoły fortyfikacyjnej. Miał również znaczący wpływ na kształt sowieckiej szkoły fortyfikacyjnej przełomu lat 20. i 30. Odznaczony m.in. orderami: św. Stanisława III klasy (1887), św. Anny III klasy (1891), św. Stanisława II klasy (1895), św. Anny II klasy (1896), św. Włodzimierza III klasy (1903), św. Stanisława I klasy z mieczami (1905), św. Anny I klasy z mieczami (1905), św. Włodzimierza II klasy (1911), francuską Legią Honorową, hiszpańskim medalem Pour les merites militaires I klasy oraz złotą szablą „Za dzielność”.

V. Akovlev: *Istoria krepostej*, Moskwa 1931; R. Bochenek:

Twierdza Modlin, Warszawa 2003; *Bolszaja Sowetskaja Encikilopedija*, Moskva 1971; *Enciklopediczeskij Slowar Brokgauza i Efrona*, Sankt Peterburg 1890–1907; J. Regulski: *Blaski i cienie długiego życia*, Warszawa 1980.

Zbigniew Tucholski, Stefan Fuglewicz

[Poprzedni](#)
[Następny](#)